

Ανδρέας Ν. Λύτρας

[26 Φεβρουαρίου 2024]

Παρέμβαση στην Παρουσίαση του Βιβλίου της Χρ. Ζαραφωνίτου:

Εμπειρική Εγκληματολογία

Σας χαιρετώ όλους και όλες.

Κάποιος δεν βρίσκεται εδώ, σήμερα και ιδίως στην παρούσα εκδήλωση. Δεν μού αρκεί το ένα λεπτό σιγής. Ο Ιάκωβος Φαρσεδάκης δεν είναι μαζί μας. Μου λείπει ήδη. Ήταν ένας άξιος δάσκαλος των περισσότερων από τα μέλη του του Τμήματος Κοινωνιολογίας, μια πατρική μορφή των συναδέλφων του Τομέα Εγκληματολογίας και ένας αρωγός στις προσπάθειες όλων όσων βρέθηκαν μαζί του στα θεσμικά του καθήκοντα. Διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και επέτυχε απολύτως στο ρόλο του.

Προσωπικά, χρωστώ πολλά στο σεβαστό Ιάκωβο. Ήταν από εκείνους που με παρότρυναν να υποβάλω υποψηφιότητα για τη θέση του Προέδρου του Τμήματος Κοινωνιολογίας, την πρώτη φορά. Θα θυμάμαι, πάντα, τη συνεισφορά του στην επιστήμη και τη λειτουργία του ελληνικού πανεπιστημίου. Η Εγκληματολογία, η Κοινωνιολογία και όλοι οι λειτουργοί τους πενθούν, για αυτήν την απώλεια. Ελπίζω, η συμβολή του να είναι οδηγός για την επιστημονική και τη θεσμική εξέλιξη του Παντείου Πανεπιστημίου.

Παρά τη θλίψη μας, εδώ βρισκόμαστε για ένα ευχάριστο γεγονός. Πρόκειται για την πρόσφατη επανέκδοση του βιβλίου της Χριστίνας Ζαραφωνίτου: *Εμπειρική Εγκληματολογία*. Το κείμενο αυτό έχει ήδη πραγματοποιήσει, με τις προηγούμενες εκδοχές του, μια μακρά και επιτυχημένη τροχιά. Είναι, βεβαιωμένα, ένα πολύ χρήσιμο διδακτικό βοήθημα για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι, ταυτόχρονα, μια σημαντική επιστημονική κατάθεση στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, με όλα τα χαρακτηριστικά της ευρείας παρουσίασης του διαλόγου, της τεκμηριωμένης ανάλυσης των επιλογών

διερεύνησης των κοινωνικών φαινομένων και της κριτικής προσέγγισης των γνωστών εφαρμογών.

Ανήκω στους κοινωνιολόγους που εξυπηρετούν το σκληρό πυρήνα της κοινωνιολογικής θεωρίας. Η πολύχρονη επικοινωνία μου με την κοινωνιολογική και εν γένει την κοινωνική θεωρία επιτρέπει να κάνω την παρακάτω διαπίστωση: Η ευστάθεια οποιασδήποτε θεωρίας (ακόμη και από τη χορεία των πιο φημισμένων) και κάθε πορίσματος της θεωρητικής αντιπαράθεσης δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί, παρά μόνο με την δοκιμασία από την εμπειρική διερεύνηση και ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων.

Από την άλλη πλευρά, θεωρώ, μάλλον βάσιμα, πως η εμπειρική ανάλυση, ακόμη και εκείνη που τυγχάνει της πιο λεπτοφυούς διαχείρισης (με τη χρήση εξαιρετικών διανοητικών και τεχνικών εργαλείων), δεν μπορεί καν να ξεκινήσει δίχως την αναφορά της στις δόκιμες θεωρητικές συζητήσεις. Χωρίς την αφετηρία των σημαντικών διανοητικών κατασκευών, η εμπειρική ανάλυση είναι συνήθως αιωρούμενη και τα αποτελέσματά της κινδυνεύουν να αναγνωριστούν, μετά την πρόκληση της πρώτης εντύπωσης, ως έωλα. Η ισορροπία μεταξύ της θεωρητικής και της εμπειρικής ανάλυσης είναι ένα διαρκές ζητούμενο.

Η Χριστίνα Ζαραφονίτου διαθέτει προφανώς τις διανοητικές ετοιμότητες και τις ευαισθησίες για να διεκδικεί, διαρκώς και με συνέπεια, την ισορροπία μεταξύ της θεωρητικής οχύρωσης και της εμπειρικής ανάλυσης, στην εγκληματολογία. Ανταποκρίνεται με ευκρίνεια, λοιπόν, στις επιστημονικές αξιώσεις των δημιουργών του Τμήματος Κοινωνιολογίας και ιδίως του Βασίλη Φίλια και της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου. Οι δημιουργοί του Τμήματος Κοινωνιολογίας και οι πολύ σημαντικοί επίγονοι τους στον Τομέα Εγκληματολογίας, όπως ο Ιάκωβος Φαρσεδάκης, ο Ηλίας Δασκαλάκης (που έφυγε από κοντά μας πολύ πρόωρα) και ο Αντώνης Μαγγανάς, επιθυμούσαν, να εδραιωθεί η Εγκληματολογία ως ισότιμη κοινωνική επιστήμη και αξίωναν την προαναφερθείσα ισορροπία. Κατά τη δική μου κρίση, πέτυχαν τον στόχο τους, κατ' ουσίαν, και έδωσαν τη σκυτάλη στους νεότερους συναδέλφους.

Η Χριστίνα Ζαραφωνίτου έλαβε τη σκυτάλη, χάραξε μάλιστα το δικό της αποτύπωμα και αποτελεί πυλώνα του Τομέα Εγκληματολογίας. Εξυπηρέτησε και εξυπηρετεί, με πολυετείς προσπάθειες, τις πνευματικές παρακαταθήκες των δημιουργών και των επιγόνων τους. Στις προτυχιακές σπουδές η συνεισφορά της ήταν και παραμένει πολύ σημαντική και στιβαρή. Είναι δύσκολο να σκεφτούμε τη μορφή και τα αποτελέσματα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εγκληματολογία», χωρίς την πολύ επιτυχημένη πορεία της Χριστίνας Ζαραφωνίτου, ως Διευθύντριας. Δεν θα λησμονήσω τη συνεισφορά της στο ρόλο της Διευθύντριας του Τομέα Εγκληματολογίας.

Η συγγραφέας του βιβλίου, το οποίο παρουσιάζουμε, εδώ, είναι μια άξια ακαδημαϊκή δασκάλα και μια πολύ σημαντική λειτουργός του Τμήματος Κοινωνιολογίας, στο Πάντειον Πανεπιστήμιο. Σήμερα, οφείλουμε να τονίσουμε βασικά τη δουλειά της συγγραφέως. Από αυτήν άλλωστε την εργασία προέρχονται οι προϋποθέσεις για όλες τις υπόλοιπες ακαδημαϊκές διακρίσεις. Κάθε συγγραφέας, στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών και ιδίως μετά τις συνεπείς προσπάθειες στη μεγάλη διάρκεια, αναγνωρίζεται ως διανοούμενος ή διανοούμενη. Το υπόστρωμα, ωστόσο, της διανοητικής ιδιότητας είναι η ύπαρξη του «αποχειροβίωτου» ανθρώπου. Χωρίς την καθημερινή, τη σκληρή και την αποδοτική εργασία που πραγματοποιείται και με τα χέρια (τη μελέτη χιλιάδων σελίδων που φυλλομετρώνται κοπιαστικά και τη γραφή πολλών εκατοντάδων σελίδων που διαμορφώνονται προσεκτικά) δεν συγκροτείται η επιστημονική κατατομή. Αυτή την ιδιότητα τιμάμε, ιδιαιτέρως, στην παρούσα εκδήλωση.

Ευχαριστούμε την Χριστίνα Ζαραφωνίτου, για τη συγγραφική της συνεισφορά. Ευχαριστούμε και εσάς για την παρουσία σας, σε αυτήν την εκδήλωση.